

DE JESUS LOURENÇO JÓIA v. Portugal (ухв.) (№ 4976/23)

Обставини справи

Справа стосувалася відмови органів влади надати заявнику (стажеру португальської кримінальної поліції (Polícia Judiciária)) статус інваліда війни (estatuto de deficiente das forças armadas). Заявник посилався на статтю 14 Конвенції та статтю 1 Протоколу № 12 до Конвенції.

9 жовтня 1998 року заявник втрутився у конфлікт між двома особами – учасниками дорожньо-транспортної пригоди, в результаті чого йому було завдано тяжких тілесних ушкоджень, що призвели до стійкої часткової втрати працездатності (23,5 % у 2009 році та 37,8 % у 2017 році). Зазначений інцидент португальська кримінальна поліція кваліфікувала як нещасний випадок під час виконання службових обов'язків.

У липні 2017 року заявник звернувся до Генерального директора Португальської кримінальної поліції з проханням надати йому статус особи з інвалідністю внаслідок війни на підставі Указу № 43/76 від 20 січня 1976 року, який передбачав певні соціальні виплати у разі зниження розумових або фізичних здібностей під час проходження військової служби або захисту національних інтересів у небезпечних умовах. Зокрема, цей Указ передбачав надання такого статусу, якщо нещасний випадок стався (а) під час проходження військової служби або за обставин, безпосередньо пов'язаних з нею, або під час перебування в полоні; (б) під час підтримання громадського порядку; (в) під час гуманітарної діяльності; або (г) під час виконання військового обов'язку, пов'язаного з підвищеним ризиком. Він також послався на Указ № 275-A/2000 від 9 листопада 2000 року, згідно з яким такий статус може бути наданий працівникам кримінальної поліції.

З огляду на відсутність будь-якого рішення щодо себе, заявник звернувся з адміністративним позовом та клопотанням про видачу судового наказу до Адміністративного суду міста Лісабона вважаючи, що, з одного боку, його часткова інвалідність може ще більше погіршити його здоров'я, а з іншого боку, його статус дозволить йому отримати спеціальну пенсію.

Рішеннями Адміністративного суду міста Лісабона від вересня 2019 року було відмовлено у задоволенні вимог заявника. Суд виходив з того, що, хоча заявник отримав травму під час виконання своїх професійних обов'язків, цей нещасний випадок не був пов'язаний з «підвищеним ризиком», що перевищує ризик, пов'язаний з будь-якою діяльністю поліції, як того вимагає Указ № 43/76.

Не погоджуючись з ухваленим судовим рішенням та застосованим судом тлумаченням норм права, заявник оскаржив його в апеляційному порядку. Він, зокрема, стверджував, що вимогу «підвищеного ризику» не можна застосувати

у цій справі. Він також вказав на колегу (V. P.), який був визнаний інвалідом на підставі згаданих указів, стверджуючи, що обидва отримали тілесні ушкодження під час «підтримання громадського порядку».

Рішенням від 6 травня 2021 року Південно-Центральний адміністративний суд підтримав рішення суду першої інстанції та відхилив доводи заявника щодо тлумачення Указу № 43/76, згідно з яким визнання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни в результаті будь-якого нещасного випадку під час звичайної діяльності поліції без підвищеного ризику, наприклад, патрулювання, суперечитиме меті цього законодавства.

Рішенням від 22 вересня 2022 року Вищий Адміністративний Суд остаточно підтвердив, що вимога «підвищеного ризику» повинна застосовуватися до всіх підстав, перелічених в Указі № 43/76. Дійшовши такого висновку, і Південний Центральний адміністративний суд, і Вищий Адміністративний Суд спиралися на усталену національну практику. Їхня оцінка обмежувалася питаннями права, пов'язаними з тлумаченням Указу № 43/76, без урахування тверджень заявника про те, як цей Указ може бути застосований до інших нормативно-правових актів.

Посилаючись на статтю 14 Конвенції та статтю 1 Протоколу № 12 до Конвенції, заявник скаржився до ЄСПЛ на відмову національних органів влади визнати його особою з інвалідністю внаслідок війни, на відміну від V. P., якому було надано такий статус через поранення, яких він зазнав під час виконання службових обов'язків, що спричинило стійку часткову втрату працездатності на 30 %. Заявник стверджував, що він був вимушений продовжувати виконання своїх обов'язків і це призвело до погіршення стану його здоров'я. Водночас надання заявнику статусу особи з інвалідністю внаслідок війни дозволило б йому вийти на пенсію та отримувати виплати у повному розмірі.

Оцінка Суду

З урахуванням змісту скарг заявника та своїх повноважень, ЄСПЛ першочергово розглянув заяву з точки зору статті 14 Конвенції у поєднанні зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції та статтею 8 Конвенції.

Зокрема, ЄСПЛ вказав, що у цій справі національні суди, в тому числі Вищий адміністративний суд, як суд останньої інстанції, послідовно вважали, що обставини, пов'язані з нещасним випадком, про який йдеться, не відповідають вимозі «підвищеного ризику», яка повинна застосовуватися до всіх підстав, зазначених у застосовних нормах. Відповідно, вони постановили, що заявник не відповідав юридичним критеріям військової інвалідності.

У цьому контексті ЄСПЛ повторив, що тлумачення національного законодавства є справою національних судів, які найкраще можуть тлумачити та застосовувати національне законодавство. Наглядова функція Суду

обмежується забезпеченням того, щоб таке застосування та тлумачення були сумісними з вимогами Конвенції (див. рішення у справах *García Ruiz v. Spain* [GC], № 30544/96, §§ 28–29, ECHR 1999-I, та *Pla and Puncernau v. Andorra*, № 69498/01, § 46, від 13 липня 2004 року). У цій справі Суд не вважав, що тлумачення, зроблене національними судами на основі усталеної національної практики, є необґрунтованим, свавільним або таким, що явно не відповідає принципам, покладеним в основу Конвенції (див., а contrario, рішення у справі *Glor v. Switzerland*, № 13444/04, § 91, ECHR 2009) (пункт 14 ухвали).

З огляду на вищевикладене ЄСПЛ виснував, що заявник не мав «законного очікування» у розумінні статті 1 Першого протоколу до Конвенції щодо надання йому вищезазначеного статусу. Відповідно, факти справи не підпадали під дію цього положення.

Враховуючи цей висновок, а також те, що стаття 14 Конвенції не має самостійного існування, Суд вважав, що стаття 14 не може бути застосована у цій справі в частині, що стосується статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

Відповідно скарга за статтею 14 у поєднанні зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, якщо припустити, що вона була належним чином подана до національних судів, є несумісною *ratione materiae* з положеннями Конвенції у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 і має бути відхилена відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції (див. рішення у справах *Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* (ухв.), № 39794/98, §§ 68 та 76, ECHR 2002 VII, та *Dobrowolski and Others v. Poland* (ухв.) № № 45651/11, 68650/11 та інші, § 31, від 13 березня 2018 року) (пункт 17 ухвали).

Розглядаючи скаргу заявника на погіршення стану його здоров'я у зв'язку з виконанням ним завдань після нещасного випадку (див. пункт 9 цього рішення), ЄСПЛ нагадав, що приватне життя включає фізичну та психологічну недоторканність особи (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі *Vavříčka and Others v. the Czech Republic* [GC], № № 47621/13 and 5 others, § 261, від 8 квітня 2021 року).

Суд зазначив, що у цій справі, незважаючи на труднощі, з якими зіткнувся заявник, останній не надав жодних відповідних документів, які б встановлювали причинно-наслідковий зв'язок між виконанням ним своїх обов'язків після нещасного випадку та стверджуваним погіршенням стану його здоров'я. Відповідно, факти цієї справи не підпадають під дію статті 8 Конвенції (див. рішення у справі *Beeler v. Switzerland* [GC], № 78630/12, §§ 47–72, від 20 жовтня 2020 року) (пункт 19 рішення).

Звідси впливало, що скарга за статтею 14 у поєднанні зі статтею 8 Конвенції є несумісною *ratione materiae* з положеннями Конвенції у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 і має бути відхилена відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

Що стосується скарги заявника за статтею 1 Протоколу № 12 до Конвенції, ЄСПЛ підкреслив, що відповідно до Пояснювальної записки, це положення застосовується, серед іншого, до дискримінації з боку органу державної влади при здійсненні ним дискреційних повноважень (див. рішення у справі *Savez crkava "Riječ života" and Others v. Croatia*, № 7798/08, §§ 103–04, від 9 грудня 2010 року). У цій справі заявник скаржився на відмову національних органів влади надати йому статус особи з інвалідністю внаслідок війни, на відміну від V. P., і ЄСПЛ визнав, що така відмінність може підпадати під дію статті 1 Протоколу № 12 до Конвенції.

Однак, припускаючи, що скарга заявника була належним чином подана до національних судів (див. пункти 6 і 8 цього рішення), заявник повинен був довести, що, з огляду на особливий характер його скарги, він перебував у ситуації, подібній до ситуації V. P. (див. рішення у справі *Clift v. the United Kingdom*, № 7205/07, § 66, від 13 липня 2010 року). Водночас сам факт того, що V. P. було надано такий статус за тілесні ушкодження, яких він зазнав під час «підтримання громадського порядку», не був достатнім для того, щоб Суд дійшов висновку, що заявник зазнав дискримінації. Дійсно, заявник не продемонстрував, чи була застосована відповідна вимога «підвищеного ризику» у справі V. P. Таким чином, заявнику не вдалося довести, що існувала інша особа, яка перебувала у відповідному подібному або аналогічному становищі та з якою поводитися інакше, ніж з ним (пункт 22 ухвали).

Враховуючи зазначене, ЄСПЛ виснував, що ця заява є явно необґрунтованою у розумінні пункту 3 статті 35 і має бути відхилена відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції.

Висновок

Заяву було визнано неприйнятною та відхилено.

Ухвала в цій справі прийнята Комітетом 3 вересня 2024 року, оприлюднена 26 вересня 2024 року та є остаточною.